

OBSAH

Předmluva k prvnímu vydání	13
Předmluva ke druhému vydání	15
Předmluva ke třetímu vydání	16
Předmluva ke čtvrtému vydání	17
Předmluva k pátému vydání	18
Předmluva k šestému vydání	19
Předmluva k sedmému vydání	20
1. kapitola – Fenomén práva	21
1.1 Pojem právo	21
1.2 Právní vědomí	25
1.3 Systém právní vědy	26
2. kapitola – Právní normy	29
2.1 Problematika normativnosti	29
2.2 Mody (modality) normativnosti a jejich uplatnění v právu	32
2.3 Právní normy a jiné součásti normativního právního systému	34
2.4 Specifické rysy právních norem	36
2.5 Struktura právních norem	38
2.6 Klasifikace právních norem	52
2.6.1 Kritérium právní síly	52
2.6.2 Kritérium povahy regulativního působení normy	54
2.6.2.1 Normy s klasickou strukturou (kondicionální)	54
2.6.2.2 Zvláštní právní normy	60
2.6.3 Kritérium předmětu, metody a účelu právní regulace	75
2.7 Působnost právních norem	75
2.7.1 Věcná působnost	76
2.7.2 Prostorová působnost	76
2.7.3 Osobní působnost	77
2.7.4 Časová působnost	79
3. kapitola – Prameny práva	80
3.1 Trojí význam pojmu prameny práva	80
3.2 Prameny práva jako formy právních pravidel	81
3.2.1 Právní předpisy – obecně závazné normativní právní akty ..	81
3.2.2 Soudní precedenty	82

3.2.3	Normativní právní smlouvy	84
3.2.4	Právní obyčeje	85
3.2.5	Jiné prameny práva	86
3.3	Právní řád České republiky	87
4.	kapitola – Tvorba právních norem	92
4.1	Způsoby vytváření právních norem	92
4.2	Legislativní proces	93
4.2.1	Zákonodárná iniciativa	94
4.2.2	Projednání návrhu zákona, hlasování o návrhu zákona	95
4.2.3	Promulgace zákona	97
4.2.4	Účinnost právního předpisu	98
4.2.5	Problematika retroaktivity v právu	101
4.2.6	Zánik platnosti a účinnosti právního předpisu	105
4.2.7	Derogační pravidla při derogaci mlčky	109
4.3	Legislativní technika	110
4.3.1	Právní jazyk	110
4.3.2	Vnitřní struktura právního předpisu	111
4.3.3	Vztah pojmů právní předpis a právní norma	112
4.4	Tvorba práva a nedostatky v této oblasti	112
4.5	Soudcovské právo	113
4.6	Konsensuální (smluvní) tvorba práva	113
4.7	Spontánní vytváření práva	114
5.	kapitola – Typy právní kultury	115
5.1	Právní kultura	115
5.2	Právní komparatistika	115
5.3	Typy právní kultury	115
5.3.1	Kontinentální typ právní kultury	116
5.3.2	Angloamerický typ právní kultury	116
5.3.3	Islámský typ právní kultury	118
6.	kapitola – Subjekty práva	120
6.1	Subjekty práva – pojem, klasifikace	120
6.2	Normotvorné subjekty práva	121
6.3	Osoby jako subjekty práv a povinností	121
6.3.1	Fyzické osoby	121
6.3.2	Právnícké osoby	123
6.4	Orgány veřejné moci	124

7. kapitola – Systém práva	125
7.1 Systém práva – jednota a diferencovanost	125
7.2 Klasifikace práva podle metody právní úpravy	126
7.3 Klasifikace práva podle předmětu právní úpravy	128
7.4 Klasifikace práva podle účelu právní úpravy	129
7.5 Vztah práva mezinárodního a práva vnitrostátního	130
7.6 Evropské právo	132
7.6.1 Evropské právo (primární a sekundární)	132
7.6.2 Smlouva zakládající Ústavu pro Evropu	136
7.6.3 Lisabonská smlouva	137
8. kapitola – Interpretace práva	138
8.1 Pojem interpretace práva	138
8.2 Heuristická, mocensko-organizační a argumentační funkce interpretace	138
8.3 Relace primárního objektu a sekundárních objektů interpretace ...	140
8.4 Závaznost a významnost interpretačních závěrů	142
8.5 Metodologické direktivy interpretace	144
8.6 Argumentace v právu	149
9. kapitola – Realizace právních norem	150
9.1 Pojem realizace právních norem	150
9.1.1 Prosté dodržování povinností a výkon práv	150
9.1.2 Vytváření právních vztahů	151
9.1.3 Aplikace práva	151
9.1.4 Právní odpovědnost	152
9.2 Hodnocení chování subjektů práva z hlediska objektivního práva ...	153
9.2.1 Chování v souladu s právními normami	153
9.2.2 Chování a jednání v rozporu s právními normami	154
10. kapitola – Právní vztahy	155
10.1 Pojem právní vztah	155
10.2 Předpoklady vzniku, změny a zániku právních vztahů	155
10.2.1 Třídění právních skutečností	156
10.2.2 Právní jednání a individuální právní akty	157
10.2.2.1 Právní jednání	157
10.2.2.2 Individuální právní akty	158
10.2.3 Protiprávní jednání (delikty)	159
10.2.4 Právní události	159

10.2.5	Protiprávní stavy	160
10.3	Subjektivní práva a právní povinnosti	161
10.3.1	Pojem subjektivní právo a právní povinnost	161
10.3.2	Distinkce subjektivního práva a právní povinnosti a jejich vzájemná relace	162
10.3.3	Absolutní a relativní subjektivní práva	163
10.3.4	Vymahatelnost a ochrana subjektivních práv	163
10.3.5	Hierarchie subjektivních práv	166
10.4	Subjekty právních vztahů	166
10.5	Objekty právních vztahů	169
11.	kapitola – Právní odpovědnost	171
11.1	Právní odpovědnost v komplexu sociálních odpovědnostních vztahů	171
11.2	Pojem právní odpovědnost	172
11.2.1	Sankční postihy při porušení právní povinnosti	173
11.2.2	Funkce právní odpovědnosti	174
11.2.3	Klasifikace právní odpovědnosti	174
11.2.3.1	Veřejnoprávní delikty	180
11.2.3.2	Trestné činy	180
11.2.3.3	Přestupky a jiné správní delikty	185
11.2.3.4	Disciplinární delikty	196
11.2.3.5	Ústavní delikty	198
11.2.3.6	Mezinárodněprávní delikty	199
11.2.4	Prvky zaviněného porušení právní povinnosti	199
11.2.4.1	Objektivní stránka deliktu	199
11.2.4.2	Objekt deliktu	200
11.2.4.3	Subjekt deliktu	200
11.2.4.4	Subjektivní stránka deliktu	201
11.2.5	Subjektivní a objektivní právní odpovědnost	202
12.	kapitola – Aplikace práva	205
12.1	Pojem aplikace práva	205
12.2	Druhy procesů aplikace práva	205
12.3	Stadia procesu aplikace práva	206
12.3.1	Zjišťování skutkového stavu (quaestiones facti)	207
12.3.2	Řešení otázek právních (quaestiones iuris)	209
12.3.3	Rozhodnutí ve věci	211
12.3.3.1	Účinnost aktu aplikace práva	212

12.3.3.2	Právní moc aktu aplikace práva	212
12.3.3.3	Vykonatelnost aktu aplikace práva	214
12.4	Druhy aktů aplikace práva	214
13. kapitola	– Vztah státu a práva, právní stát	216
13.1	Vznik koncepce právního státu	216
13.1.1	Historické souvislosti formování právního státu	219
13.1.2	Rozdíl v pojetí „Rechtsstaat“ a „Rule of Law“	220
13.1.3	Krise formálního pojetí právního státu	222
13.2	Atributy právního státu v materiálním pojetí	223
13.2.1	Vázanost státu právem	223
13.2.2	Lidská práva	224
13.2.3	Dělbá moci	226
13.2.4	Demokratický charakter státu	228
14. kapitola	– Stěžejní metodologické přístupy k právu	229
14.1	Přirozenoprávní přístup (jusnaturalismus)	229
14.1.1	Vývojové stupně přirozenoprávní teorie	230
14.2	Kritika racionalistické koncepce – historicko-právní škola	231
14.3	Právně-pozitivistický přístup (juspozitivismus)	231
14.4	Sociologický přístup k právu	232
14.5	Psychologický přístup k právu	232
14.6	Recentní metodologické přístupy k právu	233
15. kapitola	– Teorie přirozeného práva	234
15.1	Teologická koncepce jusnaturalismu	234
15.2	Racionalistická koncepce jusnaturalismu (17. a 18. století)	235
15.2.1	Hugo Grotius (1583–1654)	236
15.2.2	Thomas Hobbes (1588–1679)	237
15.2.3	John Locke (1632–1704)	238
15.2.4	Jean-Jacques Rousseau (1712–1778)	239
15.2.5	Charles Louis Montesquieu (1689–1755)	240
15.2.6	Význam racionalistického pojetí přirozeného práva	241
16. kapitola	– Právní pozitivismus	242
16.1	Počátky právně-pozitivistického přístupu k právu	242
16.2	Francouzská škola právní exegeze	242
16.3	Německý pozitivismus	244
16.3.1	Historicko-právní škola	244
16.3.2	Vlastní právní pozitivismus v Německu	246
16.4	Anglický pozitivismus	249

16.4.1	Jeremy Bentham (1748–1832)	249
16.4.2	John Austin (1790–1859)	249
16.5	Obecné shrnutí právního pozitivismu	251
16.6	Právní normativismus	251
16.6.1	Filosofické základy normativismu	251
16.6.2	Předchůdci normativismu	251
16.6.3	Školy právního normativismu	252
16.6.4	Shrnutí normativní teorie	254
17.	kapitola – Sociologické a psychologické přístupy k právu	255
17.1	Představitelé společenských věd zabývající se právem	255
17.1.1	Charles Montesquieu (1689–1755)	255
17.1.2	Auguste Comte (1798–1857)	256
17.1.3	Karel Marx (1818–1883)	256
17.1.4	Max Weber (1864–1920)	257
17.2	Představitelé právní vědy zaměřeni na sociologický přístup k právu	258
17.2.1	Eugen Ehrlich (1862–1922)	258
17.2.2	Teorie volného práva	258
17.2.3	Zájmová jurisprudence	259
17.2.4	Teorie solidarity jako základ práva	260
17.2.5	Sociologická jurisprudence	260
17.2.6	Americký právní realismus	261
17.2.7	Behaviorální jurisprudence	261
17.3	Psychologický přístup k právu	261
17.4	Čeští představitelé sociologického a psychologického směru	262
17.4.1	Emanuel Chalupný (1879–1958)	262
17.4.2	Inocenc Arnošt Bláha (1879–1960)	262
18.	kapitola – Recentní směry v právním myšlení	263
18.1	Recentní představitelé právní teorie a právní filozofie	263
18.2	Představitelé recentní české teorie práva	270
19.	kapitola – Axiologické problémy práva	272
19.1	Právo a svoboda	273
19.2	Právo a rovnost	274
19.3	Právo a jistota	275
19.4	Právo a spravedlnost	276
19.4.1	Vztah právní a sociální rovnosti	277
19.4.2	Formální a obsahové pojetí spravedlnosti	278

19.5	Právo a morálka	278
19.6	Legitimita práva	279
20.	kapitola – Působení práva ve společnosti	281
20.1	Právo a společnost	281
20.2	Justifikace práva a problém jeho legitimacy	282
20.3	Moc a právo	283
20.4	Potřeby, zájmy a účely ve společnosti a právo	285
20.5	Dynamika a stabilita práva	288
20.6	Záměrnost a spontánnost v působení práva	288
20.7	Kontinuita a diskontinuita ve vývoji práva	291
20.8	Efektivita práva	292
	Slovníček vybraných právních pojmů a úslolí	294
	Přehled vybraných právních principů a citátů	304
	Seznam doporučené literatury	308
	Summary	324
	Inhaltsübersicht	327
	Věcný rejstřík	330